

1. Баранський О.Р. Орхідеї Волинського Полісся // Охорона і культивування орхідей. — К.: Наук. думка, 1999. — С. 30—32.
2. Баранський О. Сучасне поширення підсніжника білосніжного (*Galanthus nivalis* L.) у Волинському Поліссі // Наук. вісн. Волин. держ. ун-ту. — 1999. — № 4. — С. 143—144.
3. Клеопов Ю.Д. Анализ флоры с широколиственных лесов европейской части СССР. — Киев: Наук. думка, 1990. — 352 с.
4. Красная книга редких и исчезающих видов животных и растений БССР. — Минск: Изд-во Бел. СЭ, 1981. — 288 с.
5. Мельник В.І. Особливості поширення центральноєвропейських видів флори Волинського Полісся // Укр. ботан. журн. — 1986. — 43, № 1. — С. 44—47.
6. Парфенов В.И., Лякавичус А.А., Козловская Н.В. и др. Редкие и исчезающие виды растений Белоруссии и Литвы. — Минск: Наука и техника, 1987. — 352 с.
7. Пачоский И.К. Флора Полесья и прилежащих местностей // Тр. Спб. о-ва естествоиспытателей. — 1897. — 27. — С. 1—103.
8. Флора УРСР / Під ред. М.І. Котова. — К.: Вид-во АН УРСР, 1936—1965. — Т. 1—12.
9. Червона книга України. Рослинний світ. — К.: Укр. енцикл., 1996. — 608 с.
10. Шевчик В.Л. Нові дані про поширення деяких рідкісних видів флори Західного Полісся // Укр. ботан. журн. — 1987. — 44, № 6. — С. 38—41.
11. Meusel H., Jager E., Weinert E. Vergleichende Chorologie der Zentraleuropaischen Flora. — Jena: Ved. Gustav Fischer Verl., 1965. — Bd. 1. — 583 S.; Bd. 2. — 258 S.

Надійшла 16.03.2000

НОВЫЕ МЕСТОНАХОЖДЕНИЯ РЕДКИХ ВИДОВ РАСТЕНИЙ В ВОЛЫНСКОМ ПОЛЕСЬЕ

А.Р. Баранский

Национальный ботанический сад им. Н.Н. Гришко НАН Украины, Украина, Киев

46 редких видов растений, выявленных автором в Волынском Полесье, анализируются по категориям редкости. Называются новые местонахождения 3 редких видов, даются рекомендации по их охране.

NEW LOCALITY OF RARE SPECIES OF PLANTS IN VOLYNIAN POLISSIA

A.R. Baransky

M.M. Gryshko National Botanical Gardens, National Academy of Sciences of Ukraine, Ukraine, Kyiv

Forty six (46) rare species of plants, detected by the author in Volynian Polissia, are analyzed by the categories of rarity. New localities of three rare species and recommendations on their protection are given.

УДК 581.524.1

ВЗАИМОВЛИЯНИЕ АКТИНИДИИ И КИЗИЛА В СМЕШАННЫХ ПОСАДКАХ

Т.Б. ВЕНЕДИКТОВА

Национальный ботанический сад им. Н.Н. Гришко НАН Украины
Украина, 01014 Киев, ул. Тимирязевская, 1

В вегетационном опыте изучали взаимодействие семян *Actinidia (arguta x purpurea)* и *Cornus mas* L. в смешанных посадках. Установлено, что кизил стимулирует рост семян актинидии. Влияние компонентов смешанных посадок обусловлено, по-видимому, корневыми выделениями. Путем подбора оптимальных соотношений компонентов можно улучшить их рост.

Концепция экологизации садоводства на основе увеличения видового разнообразия фитоценозов предполагает создание поли-

компонентных насаждений с участием новых плодовых культур. Для конструирования многовидовых искусственных сообществ необходимы глубокие знания о фитоценотической совместимости пород и сортов [2].

© Т.Б. ВЕНЕДИКТОВА, 2000

В вегетационном опыте (апрель — октябрь 1998) изучали особенности роста совместно произрастающих плодовых растений: кизила сорта Олена и актинидии гибридной сорта Киевская крупноплодная. Стратифицированные семена высевали в сосуды емкостью 10 л. Влажность темносерой лесной почвы поддерживали на уровне 60 % полной влагоемкости. Повторность опыта 3-кратная. Варианты опыта: 1) актинидия — 12 растений в сосуде (А.12); 2) кизил — 12 растений в сосуде (К.12); 3) 8 растений кизила + 4 растения актинидии (К.8 + А.4); 4) 6 растений кизила + 6 растений актинидии (К.6 + А.6); 5) 4 растения кизила + 8 растений актинидии (К.4 + А.8). Результаты обрабатывали по методике Я.П. Ванденберга и Г.С. Энника [1].

Накопление массы сеянцами кизила в этих вариантах представлено в табл. 1. Если сравнивать накопление фитомассы сеянцев кизила в расчете на один сосуд, то оказывается, что при соотношении количества растений кизила и актинидии 2:1 сухая масса сеянцев кизила уменьшилась на 46,38 %, при соотношении 1:1 — на 70,25 и 1:2 — на 86,31 %, т. е. с увеличением количества

ТАБЛИЦА 1. Рост сеянцев кизила в чистой и смешанной посадках

Вариант опыта	Масса, г			Высота стебля, см
	растения	стебля	корня	
К.12	7,11	1,61	5,5	29,9
К.8 + А.4	5,71	1,35	4,36	21,8
К.6 + А.6	4,23	0,91	3,54	21,2
К.4 + А.8	2,92	0,65	2,02	20,0
НСР ₀₅	0,33	0,038	0,29	2,1

ТАБЛИЦА 2. Рост сеянцев актинидии в чистой и смешанной посадках

Вариант опыта	Масса, г			Высота стебля, см
	растения	стебля	корня	
А.12	4,83	1,95	2,88	33,1
А.8 + К.4	5,68	1,71	3,97	44,8
А.6 + К.6	11,05	3,97	7,4	68,3
А.4 + К.8	8,23	1,9	6,25	57,8
НСР ₀₅	0,71	0,23	0,58	7,2

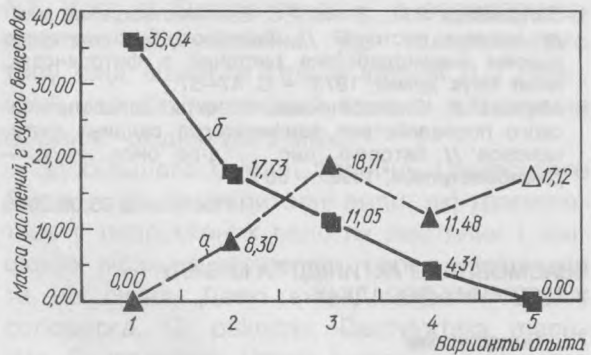

Диаграмма замены растений актинидии и кизила, произрастающих в смешанной посадке:

а — актинидия, б — кизил

растений актинидии в совместной посадке усиливается ее отрицательное действие на кизил. Стимулирующее действие кизила на актинидию проявляется в улучшении роста корневой системы (табл. 2). Лучший вариант для актинидии — А.6 + К.6.

Данные о накоплении фитомассы на сосуд свидетельствуют о том, что только в одном варианте (при соотношении растений 1:1) наблюдается ее увеличение на 13,87 % по сравнению с контролем.

По методике Я.П. Ванденберга и Г.С. Энника для определения конкурентоспособности видов необходимо построить диаграммы замены одного вида другим, а для характеристики формы взаимодействия вычислить величину RYT (relative yield total). Линии на диаграммах обычно кривые: изгиб линии кверху означает, что вид имеет более сильную конкурентоспособность, изгиб линии вниз свидетельствует о меньшей конкурентоспособности вида. Согласно результатам нашего опыта актинидия более конкурентоспособна по сравнению с кизилом (рисунок).

Величина относительного урожая для актинидии составляет 1,14, для кизила — 0,29. Ухудшение роста сеянцев кизила объясняется, по-видимому, отрицательным действием корневых выделений актинидии.

Этот опыт свидетельствует о том, что путем подбора оптимальных соотношений компонентов можно повысить продуктивность плодовых культур в совместных посадках.

1. *Ванденберг Я.П., Энник Г.С.* Взаимоотношение между видами растений // Физиолого-биохимические основы взаимодействия растений в фитоценозах. Киев: Наук. думка, 1973. — С. 47—57.
2. *Мороз П.А.* Экологические аспекты аллелопатического последействия эдификаторов садовых фитоценозов // Автореф. дис. ... д-ра биол. наук. — Днепропетровск, 1995. — 53 с.

Поступила 03.03.2000

ВЗАЄМОВПЛИВ АКТИНІДІЇ ТА КИЗИЛУ У ЗМІШАНИХ ПОСАДКАХ

Т.Б. Венедиктова

Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка НАН України, Україна, Київ

У вегетаційному досліді вивчали взаємодію сіянців *Actinidia (arguta × purpurea)* і *Cornus mas L.* у змішаних посадках. Встановлено, що кизил стимулює ріст сіянців

актинідії. Вплив компонентів змішаних посадок обумовлений, очевидно, корневими виділеннями. Шляхом добору оптимальних співвідношень компонентів можна поліпшити їх ріст.

INTERACTION OF ACTINIDIA AND CORNELIAN CHERRY IN MIXED PLANTING

T.B. Venediktova

M.M. Grishko National Botanical Gardens, National Academy of Sciences of Ukraine, Ukraine, Kyiv

Interaction between *Actinidia (arguta × purpurea)* and *Cornus mas L.* seedlings in mixed planting was studied in the vegetation test. It is determined that *Cornus mas L.* stimulates growth of *Actinidia* seedlings. The influence of the mixed planting components depends apparently on root excretions. We can increase the fruit-trees productivity in the mixed planting by selection of components optimal ratio.

УДК 635.9:582.59. (477.61)

ОРХІДЕЇ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАСЕЙНУ СІВЕРСЬКОГО ДІНЦЯ У ПРИРОДІ І ПЕРВИННІЙ КУЛЬТУРІ

М.Б. ГАПОНЕНКО, Ю.В. МІНІНА

Національний ботанічний сад ім. М.М. Гришка НАН України Україна, 01014 Київ, вул. Тімірязєвська, 1

Наведено дані стосовно видового складу, поширення та структури популяцій орхідей центрального басейну Сіверського Дінця. Розглядаються результати досліджень з культивування і розмноження окремих видів орхідей в умовах Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України.

За останні десятиліття проблема охорони біорізноманіття набула особливої гостроти. Однією з головних причин такого стану є господарська діяльність людини, що невпинно розширюється, загрожуючи існуванню біорізноманітності в цілому і різноманітності рослин зокрема. Під загрозою зникнення опиняються як окремі види, так і цілі роди й родини. Саме до таких у флорі України належить родина *Orchidaceae Juss.*, тому всі орхідні України занесені до Черво-

ної книги України [6]. Слід зазначити, що центрами видового насичення орхідних в Україні є Карпати і Крим. У Поліссі та лісостеповій зоні їх менше, здебільшого це палеарктичні й голарктичні види. Найменше орхідей у степовій зоні, тут вони займають обмежені локалітети, що визначаються, як правило, екологічними умовами [4].

Наші дослідження були зосереджені на території центрального басейну Сіверського Дінця — правої, найбільшої притоки Дону, у басейні Азовського моря, в межах Луганської обл.

© М.Б. ГАПОНЕНКО, Ю.В. МІНІНА, 2000